

Preek Breukelen

d.d. 26 juni 2016, 2^e van de zomer
Exodus 13:17-22 & Johannes 8:12-20

'De HEER ging voor hen uit om hen de weg te wijzen'

Gemeente van Jezus Christus,

Juist op een dag waarop kinderen afscheid nemen van de kindernevendienst en daarmee een nieuwe stap zetten in hun leven, is het goed eens stil te staan bij wat wij onze kinderen mee willen geven. Wat willen we ze meegeven als ouders? Wat willen we ze meegeven als kerk? Het meest voor de hand liggende antwoord is natuurlijk dat we onze kinderen een toekomst willen bieden. Eén van de belangrijkste garanties voor een goede toekomst is onderwijs. Onderwijs ontwikkelt de capaciteiten van kinderen, laat bij ieder kind ook de eigen kracht groeien, groeien waar ze goed in zijn en waar hun hart ligt. Zo maken onze kinderen een kans op de arbeidsmarkt, een kans om zelfstandig te worden en zelf ook hun toekomst mede vorm te geven. Maar is dat voldoende?

Om volledig mens te worden is het niet alleen van belang om kennis te vergaren of kundigheid op te doen maar ook om wijsheid te leren, om waarheid te ontdekken. Hoe wil je mens zijn in deze wereld? Hoe wil je mens zijn samen met andere mensen? Als ouders of opvoeders probeer je je kinderen waarden mee te geven. En dat is best lastig in deze tijd omdat het zo vaak lijkt alsof in deze wereld de waarden enkel verbonden worden met kennis, kundigheid en economisch belang. Ik bedoel te zeggen dat het beeld dat over ons heen gegooid wordt zegt dat wij volledig mens zijn wanneer wij geslaagd zijn in onze carrière. Dat wij geslaagd zijn wanneer wij wonen in een groot huis of voldoende geld hebben voor een tweede auto. De waarde van een mens in deze tijd lijkt gemeten te worden volgens economische wetten en niet naar de betekenis die je hebt in het hooghouden van recht en liefde, niet naar de betekenis die je hebt in het welzijn van anderen, in het samen leven of in de toekomst van deze wereld. Natuurlijk, het vergaren van kennis is en blijft een belangrijke basis. Ik weet dat ik zelf niet zo graag naar school ging. Maar ja, de wet heeft bepaald dat je naar school moet, er is leerplicht. En ik heb veel geleerd en ben daar tot op de dag van vandaag dankbaar voor. Maar waar wordt ons de tijd gegund en gegeven om juist ook dat andere te leren: om met elkaar te praten over keuzes in het leven, of na te denken over wat zinvol is en wat niet, wat waardevol is en wat niet? Waar wordt ons de tijd gegeven om te leren om mens te worden?

De kerk wil daarin een rol spelen en zij gebruikt daarbij de aloude verhalen die zijn overgeleverd. Maar niet alleen de verhalen, ook het geloof en vertrouwen dat er een God is die ons de weg wijst door het leven, die ons richting geeft naar een zegenrijk bestaan, die ons opent voor elkaar en voor ieder mens die ons wordt toevertrouwd. Het is een geloof en een vertrouwen die wij terugvinden in die aloude geschriften, maar ook een geloof en vertrouwen die ook van generatie op generatie zijn doorgegeven, zichtbaar zijn geworden in de levens van de mensen voor ons, in hun denken en in hun verlangen, in hun spreken en in hun doen. Die aloude geschriften spreken voortdurend over toekomst, over een nieuw bestaan voor deze wereld. En in deze wereldtijd waarin we soms twijfelen of het ooit nog wel goed zal komen, wakkeren ze het verlangen in

ons aan naar die nieuwe werkelijkheid en ze geven ons ook de hoop dat er een weg is om daar naar toe te gaan. Maar als wij dan opstaan en op weg gaan is het een voortdurend leren. Ook dan spelen de oude geschriften een grote rol in ons geloof, als een spiegel, als woorden die richting geven. Het is niet alleen de vraag wat wij onze kinderen willen meegeven maar ook steeds weer de vraag wat wij onszelf meegeven. Het leren houdt niet op na je 12^e jaar. Voortdurend moeten wij het gesprek aangaan met het grote verhaal van God. Wanneer wij als ouders en opvoeder, als gelovigen en als kerk ons niet voortdurend voeden met hoop, niet voortdurend ons hart weer richting op de zalige toekomst, wat zouden wij onze kinderen dan kunnen meegeven?

Voor deze zondag heb ik het leesrooster even terzijde gelegd en twee verhalen gekozen die iets te maken hebben met op weg gaan. De kinderen in de nevendienst hebben deze verhalen ook behandeld. Vorige week en deze week zijn ze namelijk dieper ingegaan op het kinderlied dat we iedere week zingen wanneer de kinderen de kerkzaal verlaten, het lied dat geschreven is door Wim Vroon en Diederik Bos. *Onze wegen scheiden voor even, wij gaan op in een zij en wij. Maar één is de weg ten leven, één Paaslicht schijnt allen bij. Met dit licht op je pad, deze lamp voor je voet, heb je zicht, zie je goed hoe lopen moet. Met dit licht op je pad, deze lamp voor je voet, zie je goed hoe je wand'len moet.* In een paar zinnen wordt kernachtig gezegd wat kenmerkend is voor ons geloof. Het is op weg gaan met Jezus als het licht waardoor we nooit meer wandelen in duisternis, zoals we lazen in Johannes 8, en met Gods woord als een lamp voor onze voeten en een licht op ons pad, zoals Psalm 119:105 het beschrijft. Geloven is opstaan en op weg gaan op het Woord van God. Zoals Abram opstond en op weg ging. Niet doelloos, maar met een belofte; een nieuw land, een nieuw bestaan, een nieuwe toekomst. Niet alleen, maar met God aan je zijde, met God die je bij de hand neemt en richting geeft. Zoals ook Mozes met het volk opstond en op weg ging, niet doelloos, maar van slavernij naar vrijheid, door een dorre woestijn naar vruchtbaar land.

Onze eerste lezing beschrijft hoe het volk Israël door farao van Egypte vrijgelaten is. Na tien plagen laat hij het volk gaan. Ze trekken naar de Rietzee. Uiteindelijk zal farao ze alsnog daar achtervolgen en krijgen we het grootse verhaal over hoe het water zich splitst en het volk droogvoets naar de overkant trekt, hun vrijheid tegemoet. In het gedeelte dat wij gelezen hebben wordt verteld dat het lichaam van Jozef meegenomen wordt. Jozef, die in vroegere tijden door zijn broers als slaaf werd verkocht maar het schopte tot onderkoning van Egypte. Toen er een grote droogte uitbrak kwam zijn familie naar Egypte om graan te kopen en daar zijn ze uiteindelijk gebleven, in Gosen. Mozes neemt dus het lichaam van Jozef mee op hun weg naar de vrijheid, op hun weg naar de nieuwe toekomst. En dat vind ik eigenlijk het prachtige van de oude verhalen, dat ze je op verschillende momenten in je leven op verschillende manieren kunnen aanspreken en dat ze je niet alleen iets vertellen als individu maar ook zeggingskracht hebben voor de groep, de gemeenschap. Toen ik naar de zondagschool ging was ik in de leeftijd dat ik deze verhalen gewoon letterlijk begreep en ze voor me zag in prachtige plaatjes, een leeftijd waarop je nog niet symbolisch verstaat. Maar nu, nu vertelt het me juist iets over dat het aanvaarden van nieuwe toekomst, dat het op weg gaan naar een nieuw bestaan nooit gaat zonder het oude. Je neemt altijd de dingen uit je verleden mee. En wat je meeneemt naar de toekomst, dat is voor ieder mens verschillend. Sommige mensen zijn getekend door het verleden, dragen lasten met zich mee die ze liever kwijt zouden zijn.

Anderen ademen weer op bijzondere ervaringen die ze hebben gehad. Positief of negatief, het verleden maakt wel wie je nu bent. Geschiedenis speelt altijd een rol.

Mozes en het volk nemen het lichaam van Jozef mee, en daarmee ook het verhaal. Het verhaal hoe God de toekomst keert. Hoe broeders hun broer tot slaaf kunnen maken, en diezelfde broer uiteindelijk hen en velen weet te voeden in tijden van grote hongersnood. Dat grote verhaal nemen zij mee, maar de slavernij laten ze achter zich om een toekomst tegemoet te gaan waar geen mens de andere mens meer tot slaaf maakt, omdat ze weten wat het is om slaaf te zijn, en zich te laten voeden door God in het land van belofte, te laten voeden met vrijheid en vrede, gerechtigheid en liefde. En dat is wellicht in ons leven zo bemoedigend dat we steeds weer op mogen staan en op weg mogen gaan, dat we onze littekens dragen maar dat God ons wil voorgaan naar een nieuw bestaan.

Dat geldt ook voor een gemeenschap, dat geldt ook voor de Kerk. Ook de Pauluskerk draagt de kerkelijke geschiedenis mee, de goede dingen en de slechte dingen. Een grote schat die de Kerk meedraagt is de heilige Schrift, zoals ik zal zei: een schat aan oeroude verhalen die tot ons spreken, onze hoop aanwakkeren en ons richting geven. Maar diezelfde heilige Schrift heeft door misbruik in het verleden van de Kerk ook geregeld geleid tot zaken waar wij liever niet aan herinnerd worden, maar die we moeten meedragen als een litteken, een schandvlek en een voortdurende waarschuwing: maak van het bevrijdende Woord niet opnieuw een slavenhuis! Een verleden van kruistochten en antisemitisme moeten ons eraan blijven herinneren dat onmenselijkheid geen plek heeft in Gods toekomst. Een verleden van onderdrukking en nog steeds voortdurende discriminatie in de kerkelijke leer moeten ons waakzaam houden dat we voortdurend geneigd zijn om met menselijke normen de hemelse waarden weg te drukken, dat mensen geneigd zijn elkaar het slavenjuk op te leggen. Ik ben trots op onze Pauluskerk, omdat ik merk en voel dat we die overtuiging met elkaar delen. Dat we bereid zijn om ons eigen denken en handelen onder de loep te nemen, om ons eigen denken en handelen steeds opnieuw te spiegelen aan de liefde van God.

De Israëlieten waren als een geordend leger uit Egypte weggetrokken, vertelt de lezing uit Exodus. Dat zijn woorden waar sommige mensen meteen bij afhaken. We spreken niet graag over legers, oorlog en strijd. Sommigen hebben sowieso grote moeite met al die verhalen in het Oude Testament waarin bloedige oorlogen gevoerd worden. *Is dat in Naam van onze God?* Maar sinds afgelopen donderdag hebben deze woorden bijzondere betekenis voor me. We hebben een geweldig inspirerende kerkenraadsvergadering gehad. In kleine groepjes hebben we gesproken over vragen als: waar zijn we trots op, wat is de kracht van onze wijkgemeente en hoe zouden we de Pauluskerk willen omschrijven? En bij de terugkoppeling bleek er een grote eensgezindheid te zijn. Openheid, vooruitstrevendheid, midden in de wereld staan, warmte en gemeenschap, gelijkwaardigheid van ieder mens, en het Evangelie als leidraad, dat zijn enkele van de woorden die de Pauluskerk kenmerken of die we ons tot doel hebben gesteld. We kunnen opstaan en op weg gaan, ieder zijn eigen pad. Maar hoeveel krachtiger zijn we als we de neuzen dezelfde kant op hebben staan, als we als het ware als een geordend leger onze vrijheid tegemoet gaan, de nieuwe toekomst bestormen. En zo voelde het donderdag. Een krachtige eenheid. Niet uit eigen verdienste, maar omdat we ons met zijn allen gegrepen weten door de roep van God. Ons denken en ons doen is geen willekeur van ideeën, maar met hart en ziel het bevrijdend Woord verstaan. Op onze

weg naar vrijheid is het God die ons voor mag gaan in wolk en vuurkolom, en Christus die als een licht de duisternis terzijde schuift.

Wat willen wij onze kinderen meegeven? De wereld is niet altijd een feest, ons leven gaat niet altijd over rozen. En wandelend door het leven kun je het gevoel krijgen dat je gevangen zit in een werkelijkheid die weinig vruchtbaar is: de druk die op je schouders ligt om je te voegen in de verwachtingen van carrière en succes, de verleidingen om jezelf centraal te stellen en daarmee de ander in een slavenbestaan te werpen, de eenzaamheid waarin je niet gezien wordt met je persoonlijke verhaal en je eigen verdriet, het wereldtoneel waarin honger, haat en oorlog de gewoonste zaak lijken te zijn. Wat wij onze kinderen mee willen geven, is dat God ons een weg geeft die ons bevrijdt uit onze slavernij. Een God die ons liefheeft en daarom oproept om op te staan en onder zijn leiding op weg te gaan. Er is een land van belofte, een koninkrijk van God, een hemel op aarde, waar we in vrijheid mogen leven, geluk kunnen delen met anderen, en er vrede is voor ieder mens. En onze kinderen mogen leren dat ze er niet alleen voor staan, maar dat we samen optrekken, gegrepen door de belofte, verlangend naar een wereld andersom.

In de Naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest. Amen.